

Проект фінансується
Європейським Союзом

**“РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНИХ
СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ
ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ І ДІТЕЙ”**

Проект виконується
Консорціумом «Кожній дитині»

Винников О.

**ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ
ТА
ПРОЕКТІВ ТАКИХ АКТІВ,
ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ
ТА
ЗДІЙСНЕННЯ ЦІЛЕЙ ПРОЕКТУ
(СІЧЕНЬ 2007 РОКУ)**

**КИЇВ
СІЧЕНЬ – 2007**

I. Загальні положення

В січні 2007 року набрали чинності деякі важливі законодавчі акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів, що стосуються захисту прав вразливих сімей та дітей і, відповідно, цілей Проекту.

II. Очікувані зміни для цілей Проекту

1. Набрали чинності важливі поправки до Цивільного та Сімейного кодексів, що стосуються охорони прав дітей (Закон України № 524 від 22.12.2006 р.).

Перед усе, визнано частиною національного законодавства гарантії прав дітей, встановлені Конвенцією про права дитини та іншими міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада (статті 7 та 13 Сімейного кодексу).

Обов'язковим стало медичне обстеження наречених та санкції за наслідки приховування відомостей про фізичне і психічне здоров'я наречених та їхніх нащадків (стаття 30 СК).

Дозвіл органу опіки та піклування на право чини щодо нерухомого майна дитини надається за обов'язкового гарантування права дитини на житло (стаття 177 СК).

Якщо раніше опікуни та піклувальники могли здійснювати свої обов'язки щодо дитини лише безоплатно, то нова редакція статті 249 СК делегує встановлення підстав, розміру та порядку оплати їх послуг Кабінету Міністрів.

Поправки до Цивільного кодексу стосуються обов'язкового внесення усиновлення, позбавлення чи поновлення батьківських прав та деяких інших фактів у Державний реєстр актів цивільного стану, і порядку зміни імені особи, зокрема, в випадках усиновлення та позбавлення батьківських прав.

2. Для надання соціальної допомоги сім'ям з дітьми важливі зміни впроваджують кілька законодавчих актів, що набрали чинності в січні 2007 року.

2.1. У другому-четвертому кварталах 2007 року допомога при народженні дитини та по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку має сплачуватися органами праці та

соціального захисту за **місцем проживання** замість органів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (Постанова КМУ № 32 від 16.01.2007 р.).

2.2. Окремі аспекти призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми врегульовано Постановою КМУ № 13 від 11.01.2007 р. в напрямі уніфікації такої допомоги та захисту прав громадян.

1) Допомога по догляду за дитиною до досягнення трирічного віку особам, НЕ ЗАСТРАХОВАНИМ у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, в 2007 році має сплачуватися в розмірі різниці між 262 грн. (50% прожиткового мінімуму для працездатних осіб) та середньомісячним сукупним доходом сім'ї у розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 90 грн. (для застрахованих осіб – 120 грн.) на місяць. Важливо, що до складу членів сім'ї включаються також непрацездатні батьки подружжя, що перебувають на їх утриманні, а також чоловіки та жінки, що не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей. Адже досі самотні матері могли одержувати допомогу в розмірі 10% прожиткового мінімуму або взагалі не мали її одержувати (ст. 18-3 Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” № 2811 від 28.11.1992 р.)

2) З 2007 року допомога може бути призначена за місцем **фактичного проживання** застрахованої особи, за умови подання довідки про неодержання допомоги в органах праці та соціального захисту за місцем реєстрації. Заява та інші документи, зазначені в Порядку, стосовно призначення допомоги підлягають розгляду протягом 10 днів.

3) Нарешті, передбачено і певні контрольні механізми: у разі нецільового використання коштів допомоги, її виплата може припинятися за результатами моніторингу виплат та вибіркового обстеження сімей державними соціальними інспекторами, відділами (управліннями) у справах сім'ї, дітей та молоді, та органів опіки і піклування (п. 5 Порядку).

2.3. Продовжено на 2007 рік доплату особам з дітей-сиріт старше 18 років, які одержують пенсію у разі втрати годувальника (Постанова КМУ № 78 від 31.01.2007 р.). Щоправда, базою для обрахунку доплати є розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність замість двох розмірів такого мінімуму, як було встановлено Постановою КМУ № 186 від 22.02.2006 р.

2.4. Нарешті, затверджено Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною” у 2007 році (Постанова КМУ № 81 від 31.01.2007 р.). Зокрема, грошове забезпечення призначається кожному з батьків-вихователів і лише одному з прийомних батьків (п. 3 Порядку) на підставі документів, підготовлених службою у справах неповнолітніх. Розміри допомоги на кожну дитину і грошового забезпечення не змінилися, але для прийомних батьків розмір грошового забезпечення не має перевищувати 1,5 суми прожиткового мінімуму на працездатну особу. Важливо, що ця допомога надалі надається як субвенція з державного бюджету бюджетам нижчих рівнів.

3. Серед важливих змін у законодавстві України протягом січня 2007 року, що стосуються цілей Проекту, варто зазначити такі.

3.1. Визначення та розроблення показників статистики бідності як частина Плану дій на 2007 рік щодо стратегії розвитку державної статистики (Розпорядження КМУ № 645-р від 27.12.2006 р.) є необхідним кроком, який дозволить більш обґрунтовано оцінити розмір всіх видів соціальної допомоги, в т.ч. сім'ям з дітьми.

Затверджено Інструкцію про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном (Наказ Міністерства юстиції № 121/5 від 29.12.2006 р.). Ця Інструкція, зокрема, вказує і містить документи, необхідні для стягнення аліментів з відповідачів, які проживають в інших країнах-учасницях, на дитину чи інших членів сім'ї, які проживають в Україні, через управління юстиції в областях, містах Києві та Севастополі. Форми окремих документів можна знайти на офіційному сайті міністерства www.minjust.gov.ua.

На фінансування соціальної політики матиме значний вплив реалізація Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки (Постанова КМУ № 34 від 16.01.2007 р.). Основними результатами має стати гармонізація стандартів бухгалтерського обліку, фінансової звітності та бюджетної класифікації, уніфікація

програмного забезпечення і поширення нових форм (перед усе, електронних) звітності в державному секторі, адаптація до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та відповідна реформа системи підготовки кадрів.

3.2. Впроваджено Єдиний реєстр довіреностей (Наказ Міністерства юстиції № 111/5 від 28.12.2006 р.); отже, тепер послуги з нотаріального посвідчення довіреностей, які часто потрібні у справах з захисту прав дитини, оплачуються, по суті, двічі. Позитивом є необхідність реєстрації в цьому реєстрі відомостей про накладання заборон і зняття заборони відчуження об'єктів нерухомого майна, що відбуваються при розв'язанні питань про майно дітей.

Для документування статусу дітей та інших осіб важливим є встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за неналежне зберігання архівних документів та неправомірне обмеження доступу до них (Закон України № 534 від 22.12.2006 р.).

3.3. Затверджено Державну програму з утвердження ґендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року (Постанова КМУ № 1834 від 27.12.2006 р.). Однією з цілей є адаптація українського законодавства до стандартів ґендерної рівності Євросоюзу та Цілей розвитку тисячоліття (ООН).

Затверджено Державну програму „Репродуктивне здоров'я нації на період до 2015 року” (Постанова КМУ № 1849 від 26.12.2006 р.). Вона передбачає конкретні заходи і показники щодо сімейного планування та запобігання небажаній вагітності, що має вплинути і на раннє втручання.

3.4. Дуже важливі зміни, нарешті, відбулися і в сфері ліцензування соціальних послуг. Постанова КМУ № 80 від 31.01.2007 р. затвердила Порядок надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг, безоплатно або на пільгових умовах, а також уповноважила Міністерство праці та соціальної політики, а також обласні та Київську та Севастопольську міські державні адміністрації бути органами ліцензування професійної діяльності у сфері надання соціальних послуг. Надмірні обмеження для окремих послуг може спричинити умова, що для працівників, які безпосередньо надають соціальні послуги, необхідно є наявність диплома державного зразка (п. 73 Постанови КМУ № 756 від 01.07.2001 р.).

3.5. Передбачено створення при органах місцевого самоврядування наглядових рад у сфері розподілу соціального житла (Постанова КМУ № 23 від 16.01.2007 р.). Вони створюються на підставі паритетного представництва виконавчих органів у сфері соціального захисту, громадських організацій, що діють у цій сфері, і бізнесу. Члени наглядової ради діють на громадських засадах і призначаються на підставі рішення органу місцевого самоврядування, себто сесії місцевої ради.

III. Законопроектна робота Верховної Ради

У січні 2007 повернуто на доопрацювання проект закону „Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту прав дітей-інвалідів” (№ 1146, подано н.д. Тимошенко Ю.В. та Сушкевичем В.М.) (постанова Верховної Ради № 582 від 11.01.2007 р.); проект закону про внесення змін до Сімейного кодексу щодо збільшення розміру аліментів на дітей (№ 2014, подано Томенком М.В.) (постанова № 556 від 10.01.2007 р.), та проект закону „Про внесення змін до деяких законодавчих актів (№ 1077) (постанова № 581).